

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“30 ” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика (ліцеї, гімназії та ін.)

освітній рівень	другий (магістерський)
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література) (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Факультет	філологічний

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма “Педагогічна практика (ліцеї, гімназії та ін.)” для здобувачів освіти спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
(назва навчальної дисципліни)

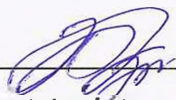
Розробник: Купчинська З.О., доцент, доктор філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(Купчинська З.О.)

(прізвище та ініціали)

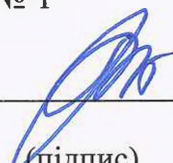
«29» серпня 2022 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “30 ” серпня 2022 року № 1

“30” серпня 2022 року

Голова

_____ (підпис)

(Крохмальний Р.О.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис практики

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Освітній рівень: другий (магістерський)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		II-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Семестр	
Загальна кількість годин - 270		III-й	-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 0 самостійної роботи студента – 270	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) (шифр і назва)	Лекції	
		0- год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		0- год.	- год.
		Лабораторні	
		0- год.	- год.
		Самостійна робота	
		270 год.	год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
		Вид контролю: диференційований залік	

2. Мета та завдання практики

Педагогічна практика як організаційна форма навчання, яка є важливою сполучною ланкою між теоретичною та практичною діяльністю, займає важливе місце в особистісно-професійному становленні майбутніх фахівців зі спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Практику здобувачі проходять в ліцеях, гімназіях та інших закладах середньої освіти (відповідно до укладених угод). Учителі цих закладів безпосередньо керують практикою кожного із магістрантів. До керівництва залучаються провідні методисти, найкращі вчителі, передовий досвід яких у викладанні української мови і літератури є важливим для формування професійних компетентностей здобувачів освіти. Загальне керівництво практикою здійснює методист від університету (від кафедри української мови або кафедри української літератури). До керівництва практикою залучені викладачі з кафедри психології та кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Головна **мета** педагогічної практики – формування у здобувачів освіти системи педагогічних умінь та навичок, фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах; вдосконалення і втілення на практиці знань та вмінь, набутих у курсах педагогіки середньої школи, методики викладання української мови та літератури; забезпечення цілісної системи навчально-виховної роботи з учнями з виконанням функцій вчителя української мови та літератури і класного керівника; набуття досвіду самоорганізації педагогічної діяльності, стимулювання та розвиток пізнавальної активності, життєдіяльності учнів та організації взаємодії з ними.

Завдання педагогічної практики полягає в ознайомленні студентів-практикантів із управлінням освітою на рівні загальноосвітніх закладів; реалізації знань і умінь студентів, використанні сучасних підходів, необхідних для організації роботи загальноосвітніх закладів та управління ними, підвищення інтересу до професійно-організаторської діяльності, формуванні професійної

майстерності, організаційно-педагогічних навичок, умінь творчо застосовувати теоретичні та методичні знання в практичній діяльності.

Педагогічна практика спрямована на формування таких загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 12. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми;

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в освітніх закладах, цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 2. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей учнів, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей, формувати дослідницьку компетентність учнів, розвивати в них критичне мислення.

ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 4. Здатність застосовувати комплекс стимулів для заохочення і розвитку потенціалу учнів, мотивувати їх до навчання та дослідницької діяльності.

ФК 5. Здатність здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у процесі філологічної діяльності.

ФК 6. Здатність організувати комунікацію учнів, запобігати та протидіяти проявам насильства (булінгу, мобінгу) в освітньому середовищі, створювати рівноправну, справедливу і доброзичливу атмосферу на заняттях з української мови та літератури, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їхніх соціально-культурно-економічних особливостей.

ФК 7. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів, зокрема здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. ФК 8. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах мовно-літературного розвитку дітей та молоді, враховувати психофізіологічні характеристики дитини у процесі навчання української мови та літератури, бути модератором індивідуальної освітньої траєкторії учня.

ФК 9. Усвідомлення художньо-виховного, національно-світоглядного, творчо-розвивального потенціалу мови та словесного мистецтва для дітей та молоді, здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК 10. Здатність застосовувати вербальний коментар щодо виконання вправ у лаконічній та доступній для школярів формі.

ФК 11. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять з української мови та літератури.

ФК 12. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 13. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище в процесі навчання української мови та літератури;

ФК 14. Здатність взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу (учнями, батьками, колегами) на засадах партнерства та підтримки, демонструвати високу філологічну та педагогічну культуру у процесі спілкування.

Навчальна дисципліна спрямована на досягнення **таких програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 4. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Застосовувати традиційні та інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі, упроваджувати сучасні технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 6. Здійснювати добір методів, форм і засобів навчання української мови та літератури відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та індивідуальних особливостей учнів.

ПРН 7. Здійснювати диференційоване навчання для забезпечення освітніх потреб та розвитку учнів із врахуванням їхніх індивідуальних особливостей, у тому числі при роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПРН 8. Створювати сприятливі умови для навчання та самореалізації учнів з врахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей і потреб, вчасно розпізнавати ознаки насильства (булінгу, мобінгу) та здійснювати заходи щодо запобігання і протидії будь-яким видам насильства.

ПРН 9. Застосовувати індивідуальні підходи, ефективні методики формування та розвитку національного світогляду, ціннісних ставлень учнів до української мови, мистецтва, культури, держави, до себе самих та інших осіб.

ПРН 10. Застосовувати у процесі навчання української мови та літератури методики і технології розвитку в учнів критичного мислення із врахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 11. Використовувати ефективні прийоми мотивації учнів до навчання, стимулювання їхньої навчально-пізнавальної діяльності, розвивати творчо-пошукові здібності учнів, організовувати їхню дослідницьку діяльність з філології, керувати проєктами, здійснювати моніторинг науково-дослідницької діяльності учнів.

ПРН 12. Створювати навчально-методичні матеріали з української мови і літератури, зокрема електронні (цифрові), використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації навчання української мови і

літератури, проєктної, навчально-дослідницької, творчо-пошукової діяльності учнів у галузі філології.

ПРН 13. Застосовувати різні методики та інструменти оцінювання і моніторингу навчання учнів, визначати їх ефективність і доцільність використання в освітньому процесі, забезпечувати дотримання академічної доброчесності.

ПРН 14. Застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних взаємин між учителем і учнем, конструктивно взаємодіяти з батьками, співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 16. Знати систему мови, норми української літературної мови, історію української мови і літератури, сучасні процеси і тенденції, інтерпретаційні практики та застосовувати ці знання для моделювання змісту навчання української мови і літератури в середній школі.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі, здійснювати результативну підготовку учнів до самостійного літературознавчого аналізу художнього тексту.

ПРН 19. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для ефективного розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя, у т. ч. у педагогічній діяльності.

ПРН 21. Планувати і здійснювати дослідження в галузі педагогіки та філології на належному рівні.

ПРН 22. Оцінювати власну навчальну та науково-педагогічну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

У результаті проходження практики студент повинен знати:

- нормативно-правові документи, що регламентують діяльність закладу загальної середньої освіти; напрями діяльності директора, завуча, методиста,

класного керівника. вчителя закладу загальної середньої освіти, їхні функціональні обов'язки;

- сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу в умовах закладу загальної середньої освіти; види контролю за його перебігом;

- різні види планів та вимоги до їх розробки;

- сутність і засоби професійного самовдосконалення;

- способи взаємодії з різними категоріями фахівців та представниками цільової аудиторії на засадах загальнолюдської і професійної етики, принципу мультикультурності;

- основні поняття, які застосовує методист у професійній діяльності, уміти коректно послуговуватися понятійно-термінологічним апаратом під час виконання професійних обов'язків;

- різні види інформації, способи її аналізу й обробки та відбору з метою доцільного використання в професійній діяльності.

Студент повинен вміти:

- керуватися нормативно-правовими документами в процесі виконання своїх професійних обов'язків;

- забезпечувати діяльність закладу середньої освіти з позицій методиста;

- розробляти різні види планів: річний, перспективний, календарний, план окремого заходу;

- усвідомлювати рівень власної діяльності, розвитку своїх здібностей, бачити причини недоліків у своїй роботі, в собі; володіти навичками самовдосконалення;

- організовувати доцільну взаємодію з працівниками закладу середньої освіти, органами освіти, батьками учнів, представниками ЗМІ;

- володіти практичними способами пошуку в різних джерелах наукової і професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, хмарних технологій; бути здатним до її критичного аналізу й оцінки.

3. Програма педагогічної практики

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Організаційний етап.

1. Участь у настановній конференції: з'ясування мети та завдань практики; складання плану проходження практики.
2. Ознайомлення з основною документацією закладу, із плануванням та організацією освітнього та виховного процесу у загальноосвітньому закладі, кабінетами української мови та літератури, їхнім матеріально-технічним забезпеченням.
3. Ознайомлення з планом роботи школи, календарним, тематичним і поурочними планами вчителів української мови та літератури, планом виховної роботи класного керівника.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Педагогічний етап.

1. Планування уроків на період педагогічної практики, розробка конспектів уроків з української мови та літератури і проведення пробних та залікових уроків (2 уроки з української мови і 2 уроки з української літератури).
2. Аналіз власних уроків та уроків вчителів школи і студентів-практикантів.
3. Відвідування залікових уроків студентів - колег по практиці та участь у їх обговоренні.
4. Відвідування і аналіз позакласних заходів, які проводять учителі української мови та літератури, класні керівники або заступник директора з виховної роботи.
5. Планування, підготовка і проведення позакласних виховних заходів.
6. Проведення занять гуртків, мовних та літературних вечорів, тижнів мови тощо .
7. Проведення індивідуальної роботи з окремими учнями чи класами, консультування учнів, які займаються науковою роботою.
8. Ведення педагогічних спостережень за учнями та класом під час проведення уроків і позакласних заходів, розробка психолого-педагогічної характеристики колективу класу.

9. Систематичний аналіз своєї практичної діяльності, ведення щоденникових записів.

10. Виготовлення та підбір навчально-методичних матеріалів, у т. ч. електронних (цифрових), засобів наочності, допомога вчителям української мови та літератури в обладнанні кабінетів тощо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Завершальний етап.

Підготовка звітних матеріалів за результатами проходження практики; захист результатів практики у встановленому порядку.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. Організаційний етап												
1. Участь у настановній конференції: з'ясування мети та завдань практики; складання плану проходження практики	10					10						
2. Ознайомлення з основною документацією закладу, із плануванням та організацією освітнього та виховного процесу у загальноосвітньому закладі, кабінетами української мови та літератури, їхнім матеріально-технічним забезпеченням	10					10						
3. Ознайомлення з планом роботи школи, календарним, тематичним і поурочними планами вчителів української мови та літератури, планом виховної роботи класного керівника	10					10						
Разом за змістовим модулем 1	30					30						

Змістовий модуль II. Педагогічний етап												
1. Планування уроків на період педагогічної практики, розробка конспектів уроків з української мови та літератури і проведення пробних та залікових уроків (2 уроки з української мови і 2 уроки з української літератури)	100					100						
2. Аналіз власних уроків та уроків вчителів школи і студентів-практикантів	10					10						
3. Відвідування залікових уроків студентів - колег по практиці та участь у їх обговоренні	10					10						
4. Відвідування і аналіз позакласних заходів, які проводять вчителі української мови та літератури, класні керівники або заступник директора з виховної роботи	10					10						
5. Планування, підготовка і проведення позакласних виховних заходів	30					30						
6. Проведення занять гуртків, мовних та літературних вечорів, тижнів мови тощо.	30					30						
7. Проведення індивідуальної роботи з окремими учнями чи класами, консультування учнів, які займаються науковою роботою	10					10						
8. Ведення педагогічних спостережень за учнями та класом під час проведення уроків і позакласних заходів, розробка психолого-педагогічної характеристики колективу класу	10					10						
9. Систематичний аналіз своєї практичної діяльності, ведення щоденникових записів	10					10						
10. Виготовлення та підбір навчально-методичних матеріалів., у т.ч. електронних (цифрових), засобів	10					10						

наочності, допомога вчителям української мови та літератури в обладнанні кабінетів тощо.												
Разом за змістовим модулем 2	230					230						
Модуль 2												
Змістовий модуль III. Завершальний етап												
Підготовка звітних матеріалів за результатами проходження практики; захист результатів практики у встановленому порядку	10					10						
Разом за змістовим модулем 2	10					10						
Усього годин	270					270						

5. Методи навчання

Самостійна робота студентів передбачає викладацьку діяльність як вчителів української мови і літератури у закладах середньої освіти.

Методи спостереження: методи ілюстрацій, методи демонстрацій.
 Практичні методи: вправи, творчі роботи, практичні заняття. Методи проблемного навчання: виклад з елементами проблемності, пізнавальний та проблемний виклад, евристичний.

6. Методи контролю

Поточний контроль проводить керівник-методист під час відвідування та аналізу залікових уроків. Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку. При визначенні підсумкової оцінки враховуємо результати оцінювання усіх видів робіт, передбачених програмою практики.

Контроль за проведенням практики має на меті виявити та усунути недоліки і надати допомогу студентам щодо виконання програми практики. Контроль здійснює:

- керівник-методист від катедри української мови ім. проф. І. Ковалика;
- завідувач катедри української мови ім. проф. І. Ковалика;
- керівник від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи;
- керівник від кафедри психології.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

За час проведення педагогічної практики та в результаті захисту результатів практики студент може отримати максимальну кількість балів – 100 балів:

- залікові уроки – по 10 б (4 залікових уроки (2 з української мови та 2 з української літератури)).
- заліковий виховний захід – 10 б.
- конспекти залікових уроків – по 10 б (2 конспекти: 1 з української мови та 1 з української літератури);
- конспект виховного залікового заходу – 10 б;
- рецензія навчально заняття – 5 б;
- психолого-педагогічна характеристика класу – 5 б.;
- захист практики – 10 б.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		диференційований залік
90 – 100	A	відмінно
81-89	B	добре
71-80	C	
61-70	D	
51-60	E	задовільно
21-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендована література

Базова

1. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000.
2. Костів О., Сколоздра О. Методика викладання української мови: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Посвіт, 2018.

Допоміжна

1. Боровік О. Педагогічне проектування як показник творчого потенціалу вчителя. Херсон, 2010.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання. Київ, 1997.
3. Використання хмарних технологій в освіті / [укл. Н. Каштан]. URL: <https://naurok.com.ua/metodichka-vikoristannya-hmarnih-tehnologiy-v-osviti-44241.html>
4. Горошкіна О. М., Голуб Н. Б. Концепція навчання української мови учнів ліцею. К.: «Педагогічна думка», 2019.
5. Забейворота І. М. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури. Запоріжжя, 2013.
6. Зміст і технології шкільної освіти: збірник наукових праць. Київ, 2007.
7. Ігрові технології на уроках української мови: 5-8 класи / [упоряд. Н. Б. Коржова та ін.]. Київ, 2012.
8. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. / [уклад. О. Пометун, Л. Пироженко]. Київ, 2002.
9. Кабан Л. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. Народна освіта. 2017. Вип. 1 (31).
10. Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія. Умань, 2014.
11. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти. Умань.: „АЛМШ, 2013.
12. Микитюк В. Практикум з методики викладання української літератури. Львів, 2011.
13. Мирошниченко С. М. Удосконалення інтелектуально-креативних здібностей учнів шляхом використання технології розвитку критичного мислення на уроках української мови та літератури. Навчально-методичний посібник. Кременчук, 2022. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4499>
14. Пентилюк М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8.
15. Пометун О. *Енциклопедія інтерактивного навчання*. Київ, 2007.
16. Пометун О. І. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Київ, 2003.

17. Рускуліс Л. В. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях. Навчальний посібник. Одеса, 2022.
18. Сікорський П. І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. Львів: Каменяр, 1998.
19. Сокол І. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник. Запоріжжя, 2014.

Інтернет-ресурси:

<http://mon.gov.ua>
<https://naurok.com.ua/>
<https://vseosvita.ua/>
<https://www.schoollife.org.ua/>
<https://osvita.ua/legislation/>
e-pidruchnyky.net

9. Інформаційні ресурси

1. Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова”
URL : [http://www.ukrbook.net/](http://www.ukrbook.net)
2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника URL :
<http://www.lsl.lviv.ua/>
3. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека. URL : <https://lonpb.com.ua/>
4. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка
URL : <https://lnulibrary.lviv.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL :
<http://www.nbuv.gov.ua/>

Матеріали до практики

1. <https://pedagogy.lnu.edu.ua/academics/practice>
2. https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/fil6s.pdf?fbclid=IwAR0ARcYjBq92GkgLQ-setp7d12-6e_OLQU8j1wrs48ozAQRB1aA85iJcFqo
3. https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/praktyka_dla_nepsychologiv-1.pdf
4. <https://filos.lnu.edu.ua/department/psycholohiji>